

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

104. An reus, qui in iudicio à iudice secundum ordinem iuris interrogatur
negavit veritatem, qua manifestata condemnaretur, teneatur in
conscientia ad retractandum dictum, antequam finiatur iudicium, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

RESOL. CIII.

An reus, qui negavit veritatem, post iudicium finitum, etiam ad mortem damnatus, teneatur manifestare veritatem negatam?

Et si reus ob metum tormentorum falsum crimen sibi imposuit, propter quod ad mortem damnatur, an tunc non teneatur se retractare, nisi infamia notabilis in alios redundet, & ea retractatione illi damno obviatur? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 104. aliis 103.

Sup. hoc in Ref. seq. §. ut ad med. & pro doctrina huius Ref. lege in tom. 8. tr. 7. ex Ref. 67. §. Notandum est tertio.

§. 1. **A**ffirmativam sententiam docent Ledesma in summ. tom. 2. tract. 8. capit. 24. post secundam conclusionem difficult. 2. Saloniensis in 2. tom. 2. quest. 69. art. 2. conclus. 2. Vega in summ. tom. 2. cap. 89. cas. 2. & 3. Bañez in 2. 2. quest. 69. art. 2. Medina in summ. lib. 1. capit. 14. §. 35. Corduba in summ. questio. 64. punct. 2. & alij, quia in hoc casu reus infamat iudicem, & testes; commouetur enim populus, & scandalizatur, credens à iudice illum iniuste occidi, & testes falsum dixisse.

2. Sed contrariam sententiam ego tenco cum Reginaldo in praxi tom. 2. lib. 24. cap. 7. sect. 6. n. 145. Nauarro in manuali cap. 15. nu. 38. Rodriguez tom. 2. q. 18. art. 9. Pitigiano in tract. crimin. canon. cap. 3. fol. 258. Segura Daualos in director. iudic. c. 17. n. 36. Villalobos in summ. tom. 2. tract. 16. differ. 3. n. 4. & aliis. Ad argumentum verò contrarium respondeo, quòd in tali casu, nulla sequitur infamia iudici, accusatori, aut testibus; quia omnibus notissimum est, reos solitos delicta negare, imò pusillanimes, ac stulti habentur, si delicta fateantur, & prælumptio stat pro iudicis sententia. Ergo, &c. Vnde Confessarij caueant vige-re reos penitentes, qui ducuntur ad supplicium ad hoc efficiendum. Et ita hanc sententiam præter Doctores citatos, tenet etiam Sanchez in summ. tom. 1. lib. 3. c. 7. n. 11. qui in numero sequenti cum Nauarra, & Rodriguez addit etiam, quòd si reus sibi ob metum tormentorum falsum crimen imposuerat, propter quod damnatur, non teneri se retractare, nisi infamia notabilis in alios redundet, vt ea retractatione illi damno obviatur. Sed hoc in casu nostro rarissimè accidit. Ergo, &c.

Sup. hoc Confessarius legat ex Ref. seq. §. 2. & 3. & §. primæ not. dicti §. & pro vlt. difficult. huius text. in tom. 8. tr. 4. Vide ex Ref. 68. §. 2. in fin. & §. vlt. ad med. & lege etiã à §. Nota.

RESOL. CIV.

An reus, qui in iudicio à iudice secundum ordinem iuris interrogatus, negavit veritatem, qua manifestata condemnaretur, teneatur in conscientia ad retractandum dictum, antequam finitum iudicium, & pronuncietur sententia?

Et an enim esse in malo statu dicendum sit, nisi ad faterendam veritatem, etiam non rogatus se offerat: ac propinde à Confessario absoluenndam non esse, nisi id facere proponat?

Et quid est dicendum, non solum quando iudicium durat, sed etiam quando conuictus damnatus est, ad mortem: an tunc non teneatur in tali casu ad retractandum dictum, & manifestandam veritatem, nisi in aliquo speciali casu notabile alicui tertio damnum sequeretur? Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. Ref. 126.

§. 1. **H**ic casus frequenter potest accidere, & mihi olim accidit. Dico igitur duas in hac questione stare sententias. Prima affirmat. Ita Sayrus in Clauis Regia, lib. 12. c. 17. n. 13. Angl. in floribus 2. part. quest. de correctione fraterna, art. 3. difficultat. 7. & pro hac sententia Sanchez ubi infra, citat Bañez, Salo-

nium, Sotum, Nauarram, & vltra illos nouissimè Maderum in 2. 2. tract. 6. c. 3. dub. 1. assert. 4. tenet hanc opinionem. Et ratio est, quia per illam negationem differtur sententia, & ei conceditur appellatio, & defensio, ideò negatione illa iniusta se tueri; ergo defendit causam iniustam.

2. Sed ego contrariam sententiam probabiliorè existimo, quam docet Sanchez in summa, tom. 1. lib. 1. c. 7. n. 8. & præter Philarchum, quem ipse citat, tenet etiam hanc opinionem Bonacina in tractatu de legibus, qu. 10. punct. 2. num. 8. & Azorius parte 3. lib. 13. cap. 25. dubio 5. vbi sic ait. Quòd si reus legitime interrogatus neget veritatem metu mortis, ad quam iuste damnaretur, an Confessarius teneatur ei præcipere, vt dictum suum retractet, quòd si nolit, teneatur illum ab absolutione repellere? Respondetur, Confessarium non esse obligatum ad cogendum illum, vt retractet dictum suum, quia esset cogere reum ad se prodendum; est tamen obligatus Confessarius monere illum, vt sit animo preparato, & voluntate confitendi veritatem, si iterum rogetur vt prius, quantumuis sit condemnatus ad mortem, quia quoties legitime rogetur, tenetur dicere veritatem, ergo quando non rogetur, non tenetur se prodere; & licet peccauerit denegando, debet tamen esse paratus dicere veritatem, quandoque fuerit iterum rogatus: & Confessarius admonendo reum de hac re, si reus noluerit hanc voluntatem habere, repellere debet eum ab absolutione, quia est in voluntate faciendi contra obedientiam & iustitiam debitam. Hæc P. Azorius.

3. Sed mihi displicet, quòd dicit absolute, Confessarium in tali casu esse obligatum monere reum, vt sit animo preparato confitendi veritatem, si iterum rogetur; licet esset condemnandus ad mortem, hoc, inquam, mihi displicet: nam, vt bene notat Sanchez ubi supra num. 9. cautè se debet habere Confessarius in hoc casu, & citca hoc propositum reorum faterenda veritatis, si iterum rogentur. Si enim credat fore, vt iterum non rogentur, nil debet interrogare de tali peccato, ne penitentem exponat periculo denudè peccandi, habendo propositum contrarium, cum sit diffinitum negotium fateri proprium crimen. Sed satis est, si in genere proponat cauere in posterum peccata. Imò si credat fore, vt iterum rogetur, nec coniciat Confessarius in ipso penitente animum neganda veritatis, non debet etiam ipsum tentare interrogando de hac re; cum tunc non sit in peccato mortali, id enim iam transiit. Et satis est in genere proponere emendam. Et licet opinio contraria vera esset, si penitens sit in bona fide, debet Confessarius non certiorè facere de hac obligatione; quæ latè diximus lib. 2. de marr. tora disp. 38. Ita Sanchez, cuius doctrinam aduersus Azorium debent Confessarij adnotare, quia sic erunt immunes à multis scrupulis, & facile absolutionem supradictis reis impertient. Nota etiam nostram opinionem esse veram, etiam quando iam reus condemnatus est, & iudicium finitum, ac pena mortis, vel alia plectendus: nam in hoc casu etiam non tenetur se offerre, & manifestare veritatem, nisi in aliquo speciali casu, notabile alicui tertio damnum sequeretur, quem casum ait Sanchez nu. 11. fore rarissimum credi: imò moraliter impossibile. Dicendum est igitur absolute, non solum quando iudicium durat, ac reus est sub iudicis potestate; sed etiam quando conuictus damnatus est ad mortem, non teneri ad retractandum dictum, & manifestandam veritatem, quam antea interrogatus à iudice negavit, quicquid in contrarium asserat Vega, Ledesma & alij. Restat modò respondere ad argumentum cõtrarium. Dico igitur, quòd licet causa, quam reus tueri ex ea parte, qua delicti negatione

Sup. hoc sup. in Ref. tot. §. Verum, & in aliis eius not.

Sup. hoc in Ref. præterit. & lege etiã §. eius primæ not.

gatione ininitur, sit iniusta, non tenetur tamen ipse reus cum tanto proprio detrimento se offerre ad veritatem aperciendam, sed satisfacit animo soluendi parti aduersæ expensas factas, vel alia: quantum verò ad offensam factam iudici interroganti, denegando illi debitam obedientiam, satisfacit dolore peccati, & proposito obediendi, si iterum illum interroget. Sed hæc omnia dicta sunt stante opinione, quòd reus legitime interrogatus, teneatur respondere, sed ego contrariam sententiam teneo, idèò queritur.

RESOL. CV.

An reus pœnam pecuniariam meritus, si iniuridicè interrogatus crimen à se admissum iniuste neget, teneatur ad restitutionem? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 65.

Prima sententia affirmat. Ita Sotus lib. 1. q. 6. Molina de iust. tom. 1. tr. 2. disp. 95. circa finem. Castus de lege pœn. lib. 2. cap. 12. & alij.

Secunda opinio distinguit, nam si sermo sit de pœna iudicis arbitrata ob commissum crimen imponenda ac fisco inferenda, non tenebitur restituere reus, vel reus si iniuste neget etiam iniuste interrogatus; si vero loquatur ipso facto, seu criminis admissione contracta, tenebitur utique restituere, quia tunc agitur directè ad pœnam soluendam, cuius iam reus factus est: qui etiam admittit: ergo, &c. Ita Layman in Theol. moral. lib. 3. sect. 5. tract. 2. cap. 7. n. 4.

Tertia sententia absolute docet reum pœnam pecuniariam meritam, si iniuridicè interrogatus crimen à se admissum iniuste neget, non teneri ad restitutionem, quia in tali casu non peccat propriè contra iustitiam commutativam, sed contra iustitiam publicam & iudicalem; ergo ad nullam tenetur restitutionem. Ita Sanchez in summ. tom. 1. lib. 2. cap. 22. numer. 22. Valquez in 1. 2. disp. 175. cap. 12. Azorius tom. 1. lib. 5. cap. 8. quest. 5. & alij. Vnde omnes istæ tres sententia sunt probabiles; sed ego tertia: tanquam probabiliori adharco.

RESOL. CVI.

An reus à iudice interrogatus, si negavit delictum, ex cuius commissione pœnam pecuniariam teneatur solvere, sit restitutioni obnoxius?

Ex doctrina huius questionis inferitur vxorem adulterij accusatam; & falsis reus se tuerem, aut opponendo licet falso simile adulterium viro, minimè teneri dotem, aut alia bona viro suo restituere, quæ ille alioquin propter mulieris adulterium lucrari deberet, vel ad quid teneatur?

Et an index iniuste non condemnans teneatur ad restitutionem pœna pecuniaria fisco, vel parti læsæ soluenda?

Et an Procurator Fiscalis non accusans, & index non condemnans, teneantur ad restitutionem, & pœna compensationem? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. Ref. 52.

Affirmatiuè respondent Molina de iustit. tom. 1. tr. 2. disp. 95. propè fin. Sotus de iust. lib. 1. qu. 6. art. 6. Castus de lege pœnali lib. 2. cap. 12. §. ex his; & alij: nam, etsi index ante latam sententiam ius non habet exigendi pœnam pecuniariam à reo, habet tamen ius ad inquirendum de delicto ad dictam pœnam inferendam. Ergo si reus neget, iniuste impedit iudicem à dicta pœna consequenda, ac proinde restituere tenetur. Et hanc sententiam docent etiam nouissimè Layman in Theolog. mor. lib. 3. sect. 5. tractat. 2. cap. 7.

num. 4. & alij in casu, quo pœna illa sit ipso facto imposita à lege propter criminis admissionem, seu: cus autem si pœna sit iudicis arbitrata criminis imponenda.

2. Sed absolute, & sine vlla distinctione mihi contraria sententia probabilior videretur, quam tenent Tannerus in 2. 2. disp. 4. quest. 6. dub. 2. num. 76. Nauart. cap. 18. numer. 49. Azorius tom. 1. lib. 5. cap. 8. quest. 5. Valquez in part. 2. disp. 175. cap. 12. Lessius lib. 2. cap. 31. dub. 8. Sanch. in summ. tom. 1. lib. 2. cap. 22. numer. 22. & alij. Et ratio est, quia reus in tali casu lædit iustitiam publicam, & vindictiuam, non autem iustitiam commutativam, ex qua oritur obligatio restitutionis. Ergo non tenetur restituere. Hinc inferitur contra Layman vbi supra, vxorem adulterij accusatam, & falsis reus se tuerem, aut opponendo, licet falso, simile adulterium viro, minimè teneri dotem, ac alia bona suo viro restituere, quæ ille alioquin propter mulieris adulterium lucrari deberet, sed tenetur tantum restituere litis expensas, & famam iniuste oblatam, & ita tenet Sanchez de matrim. tom. 3. lib. 10. disp. 8. num. 14.

3. Notandum est etiam hinc obiter contra Syluestrum, Salonium, Carbonem, Valquez, Layman in Theologia mor. lib. 3. sect. 5. tract. 2. cap. 5. num. 7. & alios, iudicem iniuste reum non damnantem, non teneri ad restitutionem pœna pecuniaria fisco, vel parti læsæ soluenda. Ita probabiliter Tannerus in 2. 2. disp. 4. q. 6. dub. 2. num. 81. & alij cum Azorio tom. 1. lib. 5. cap. 8. quest. 5. ad 4. & Lessio lib. 2. cap. 13. dub. 10. n. 73. vbi sic asserit. Neque Procurator Fiscalis non accusans, neque Index non condemnans, tenetur ad pœna compensationem.

RESOL. CVII.

An si is, cuius bona ob crimen iniuste sunt confiscanda, vel decipienda, si hac fraude, aut mendaciis impediatur, teneatur ad restitutionem?

Et ex doctrina huius questionis multi alij casus deduci, & decidi possunt, & in textu huius Resolutionis octo casus assignantur pro praxi supradictæ difficultatis & questionis. Ex p. 3. tr. 6. & Misc. Ref. 35.

Affirmatiuè respondent Molina de iustit. tom. 1. tr. 2. disp. 95. num. 36. Layman in Theol. moral. tom. 5. tr. 10. lib. 3. sect. 5. tr. 2. cap. 6. num. 4. & ante illos Sotus de iust. 1. 1. q. 6. a. 6. & Cast. de l. pœn. lib. 2. c. 15. §. ex his, quia iniuste impedit pœnam fisco, vel aliis applicandam, & debitam, per sententiam. Et confirmatur à fortiori, quia, vt supra visum est, iniuste impediens vi, vel fraude, aut mendaciis rem non debitam, vt legatum, quod restator volebat alteri relinquere, tenetur restituere; ergo magis tenebitur, quando res est debita, vt est in casu proposito. Vnde inferit Molina loc. cit. integrum principia esse fisco, cui constaret reos iniuridicè interrogatos negasse verum crimen, vt compensatione occulta bonorum, quæ lata sententia erant sibi applicanda, aut esto pœna ipso iure non incurreretur, erant sibi in pœnam applicanda; eo quòd reus ius suum iniuste impederit.

2. At his non obstantibus contrariam sententiam probabiliorē esse existimo, quam docent Tannerus in 2. 2. Dini Thoma, disp. 5. quest. 6. dub. 2. num. 76. Lessius lib. 2. cap. 12. dub. 18. num. 134. Azorius tom. 1. lib. 5. c. 8. quest. 5. Sanchez in summ. tom. 1. lib. 2. cap. 22. numer. 22. Valquez in part. 2. tom. 2. disp. 175. cap. 12. nu. 13. & 14. Carbonius de rest. quest. 31. conclus. 5. Bañes, Aragon, & Salonium in 2. 2. quest. 62. contr. 2. art. 3. Nauart. cap. 18. num. 49. & alij. Et ratio est, quia huiusmodi occupatio bonorum

Sup. hoc in Ref. seq. 9. Secundo.

Sup. hoc in Ref. seq. 8. Tertio, &c. & lege in 10. 5. tr. 10. Ref. 129. & 99. cius not.

Sup hoc in Ref. seq. ad lin. 3. §. Tertio.

Sup. in Ref. quæ nunc est in tom. 8. tr. 7. R. 48. lege eius casu proposito. Vnde inferit Molina loc. cit. integrum principia huius questionis, vt in ultimis eius lin. ab Authore adducitur.

Sup. hoc in Ref. seq. 9. & cius

Sup. hoc in Ref. seq. 9. & cius